

الگوهای رفتاری سبک زندگی: مهمان‌داری

مهمان‌داری و مهمان‌نوازی یکی از صفات برجسته‌ی هر خانواده، شهر یا کشوری است. مهمان‌نوازی از صفات والای اخلاقی است و ملت‌هایی که بهره‌ی بیشتری از این سجیه اخلاقی داشته باشند، به آن افتخار و مباهات می‌کنند.

مهمان‌داری و مهمان‌نوازی یکی از صفات برجسته‌ی هر خانواده، شهر یا کشوری است. مهمان‌نوازی از صفات والای اخلاقی است و ملت‌هایی که بهره‌ی بیشتری از این سجیه‌ی اخلاقی داشته باشند، به آن افتخار و مباهات می‌کنند. یکی از صفات برجسته‌ی بت پرستان زمان جاهلیت که اسلام نیز آن را تأیید کرده، مهمان‌داری و مهمان‌نوازی بوده است. حتی بعضی از طوایف عرب، شب‌ها در صحرا آتش روشن می‌کردند تا اگر غریبه‌ای وارد دیارشان شد، آتش را ببیند و مهمان آنها شود (1).

در روز فتح مکه وقتی سائب بن عبدالله را نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آوردند، حضرت به او فرمودند: ای سائب! بنگر که در دوران جاهلیت، چه اخلاق پسندیده‌ای داشته‌ای، در اسلام نیز آنها را به کار ببرد. مهمان‌نواز باش، یتیم را گرمی بدار و به همسایه ات نیکی کن (2). شکوفا کردن بذر اخلاق نیکو و ریشه کن کردن رذائل اخلاقی از وجود آدمی، از اهداف آئین اسلام است. اسلام برای گسترش فرهنگ مهمانی و مهمان‌داری تصویر ویژه‌ای از مهمان‌ارائه داده و منزلت ویژه‌ای برای او ترسیم کرده است. امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید:

در یکی از جنگ‌ها، تعدادی اسیر نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آوردند. هنگامی که حکم آنها در حال اجرا بود فرشته‌ی وحی فرود آمد و عرض کرد:

يَا مُحَمَّدُ رَبِّكَ يُغْرَثُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ إِنَّ أَسِيرَكَ هَذَا يُطْعِمُ الطَّعَامَ وَ يُقْرِى الصَّيْفَ وَ يَصْرِفُ عَلَى النَّائِبَةِ وَ يَحْتَمِلُ الْحَمَالَاتِ؛ ای محمد! پروردگارت سلامت می‌رساند و می‌گوید: این اسیر تو اطعام می‌کند، مهمان‌نواز و در مصائب شکیباست و خسارت‌های دیگران را بر عهده می‌گیرد (3).

براساس رهنمون‌های پیشوایان دین، اشتیاق به مهمان‌ان نشانه‌های ایمان است. مولا علی (علیه السلام) می‌فرماید:

الْمُؤْمِنُ... يُحِبُّ الصَّيْفَ؛ مؤمن، مهمان را دوست دارد» (4).

رسول گرمی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرماید:

لِإُضْيِيفِ الصَّيْفِ إِلاَّ كُلُّ مُؤْمِنٍ؛ مهمان را پذیرایی نمی‌کند مگر فرد مؤمن (5).

مهمان‌داری از چنان جایگاهی برخوردار است که اجر و پاداش آن را فقط خداوند متعال می‌داند. امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «هر کس مسلمانی را سیر کند، جز پروردگار عالم هیچ یک از مردمان و فرشتگان مقرب و پیامبران، و پاداش او را در قیامت نمی‌دانند.» در ادامه‌ی روایت آمده است: «از جمله چیزهایی که سبب آمرزش گناهان می‌شود، سیر کردن مسلمان گرسنه است» (6).

در فرهنگ اسلامی، دنیا وسیله‌ی آبادانی آخرت است و بندگان خدا باید مال و ثروت خود را در راستای آبادی آخرت قرار دهند. بر این اساس در اسلام سفارش به صرف مال و دارایی برای مهمان‌داری شده است. امام علی (علیه السلام) می‌فرماید:

کسی که خدا به او مالی ارزانی داشت، باید به خویشاوندان برساند و مهمانی‌های نیکو دهد (7).

اسلام دین تکامل ارزش‌های اخلاقی است و اهتمام ویژه‌ای به خصلت‌های والای انسانی دارد. پیشوایان این آیین آسمانی با تعبیرها و واژه‌های گوناگون مسلمانان را به مهمان‌داری و مهمان‌نوازی تشویق کرده‌اند؛ مهمان‌نوازی از مکارم اخلاق است (8)، هر چیزی زکاتی دارد و زکات خانه، اتاق مهمان است (9)، مهمان‌نوازی موجب در امان ماندن از بخل می‌شود (10)، مهمان‌نوازی منشأ جوانمردی است (11)، مهمان‌داری از سنت است (12) و مهمان با روزی اش بر قوم وارد می‌شود و هنگام رفتن گناهان آنها می‌رود (13).

در مقابل، خودداری از پذیرفتن مهمان، نشانه فساد قلب (14)، کوچ کردن خیر و برکت از خانه و محل زندگی انسان (15) و موجب وارد نشدن فرشتگان به آن خانه (16) می‌شود.

الف) جایگاه مهمان

در میان آیات و روایت‌ها، مطالب عمیقی وجود دارد که نشان دهنده‌ی جایگاه مهمان است.

مهمان، هدیه‌ی الهی

در فرهنگ اسلامی، مهمان هدیه‌ی الهی است که هرگاه خداوند اراده کند از سر لطف به کسی خیر رساند، حضور مهمان را به آنان هدیه می‌کند تا بار گناهانشان سبک شود. پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقَوْمٍ خَيْرًا أَهْدَى إِلَيْهِمْ هَدِيَّةً قَالُوا وَ مَا تِلْكَ الْهَدِيَّةِ قَالَ الصَّيْفُ يَنْزِلُ يَرْزُقُهُ وَ يَرْتَجِلُ يَدْثُوبُ أَهْلَ الْبَيْتِ؛ هرگاه خداوند خوبی گروهی را بخواهد، هدیه‌ای به آنها ارزانی می‌کند. سؤال شد آن هدیه چیست؟ فرمود: مهمان. روزیش را با خود می‌آورد و گناهان اهل خانه را با خود می‌برد (17).

براساس روایت های اسلامی، مهمان، میزبان را به سوی بهشت رهنمون می شود، چرا که از یک سو باعث بخشش گناهان میزبان و از سوی دیگر زمینه ی رضایت الهی را فراهم می سازد. گویی، مهمان به خانه ی میزبان می رود تا وی را به بهشت برساند. پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

الصَّيْفُ دَلِيلُ الْجَنَّةِ؛ مهمان راهنمای بهشت است (18).

زائر خدا

اگر شخصی بدون نیاز به دیدار فردی رود و انگیزه اش جلب رضایت خدا باشد، زائر خداوند متعال به شمار می آید و خدا زائرش را مورد اکرام قرار می دهد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ إِلَى مَنْزِلِهِ لَمْ يَأْتِ حَاجَةً مِنْهُ إِلَيْهِ كَتَبَ مِنْ زُؤَارِ اللَّهِ وَ قَانَ حَقِيقًا عَلَى اللَّهِ إِنَّ يَكْرَمُ زَائِرُهُ؛ هر که برای دیدن برادر مؤمن خود به خانه ی او رود نه به قصد نیازی که به او دارد، از زائران خدا محسوب می شود و سزاوار است بر خدا که زائر خود را گرامی دارد (19).

در روایتی دیگر نبی خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرمایند:

هر که برای دیدار برادر دینی اش به خانه ی او وارد شود، خداوند عزوجلّ به او می گوید: تو مهمان و زائر من هستی و پذیرایی از تو بر عهده ی من است و من در مقابل پاداش محبت تو به برادرت، بهشت را بر تو واجب کردم (20).

برتر از آزادی بنده

آزاد کردن بنده از اعمال مستحبی است که از جایگاه ویژه ای در دین مبین اسلام برخوردار بوده است. در روایتی از امام صادق (علیه السلام) آمده است: هر کس به خاطر خدا بنده ای را آزاد کند خداوند در برابر هر عضوی از آن بنده، عضوی از اعضای او را از آتش حفظ می کند (21).

براساس روایات اسلامی جایگاه مهمان والاتر از آزاد کردن بنده است. در روایتی آمده است: شخصی خدمت امام باقر (علیه السلام) رسید و سؤال کرد: چه عملی ثوابش مساوی با آزاد کردن یک بنده است؟ حضرت فرمود:

غذا دادن به یک شخص مسلمان مؤمن (22).

امام صادق (علیه السلام) می فرماید:

اگر مؤمنی را اطعام کنم، نزد من بهتر است از اینکه به دیدارش بروم، و اگر به دیدارش بروم، نزد من بهتر و محبوب تر است از اینکه ده بنده را آزاد کنم (23).

ولیمه ی ازدواج

رواست به هنگام برگزاری پیوند مبارک سفره گستراند و به دیگران غذا داد. از حضرت رضا (علیه السلام) نقل شده است: نجاشی، چون آمنه دختر ابوسفیان را برای پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) خواستگاری نمود و او را به عقد ایشان درآورد، مهمانی داد و گفت: یکی از سنت های پیامبران، اطعام کردن هنگام ازدواج است (24). همچنین امام رضا (علیه السلام) فرمود:

خداوند، شب و زنان را مایه ی آرامش قرار داد و عروسی در شب و اطعام کردن، سنت است (25).

برتر از روزه داری

فضیلت مهمان داری و مهمانی دادن تا بدان پایه است که پیشوایان دین آن را از روزه داری، بالاتر و مهم تر تلقی کرده اند. هشتمین پیشوای شیعیان (علیه السلام) فرمودند:

قَطْرَكٌ أَخَاكَ الصَّائِمُ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِكَ؛ ارزش مهمانی دادن بالاتر از روزه داری است (26).

ب) آثار مهمان داری

مهمانی و مهمان داری ثمره ی فراوانی دارد که دنیا و آخرت آدمی را تحت تأثیر قرار می دهد. ثمره ی دنیوی این امر هر فردی اعم از مؤمن و غیرمؤمن را دربرگرفته و ثمره ی اخروی آن نصیب کسانی می شود که نور ایمان، قلب آنها را روشن ساخته است. ثمره های مهمان داری عبارت اند از:

اول) آثار اخروی

آمرزش گناهان

یکی از ثمره های معنوی مهمان داری، آمرزش گناهان میزبان است. گویی هزینه ای که میزبان صرف پذیرایی از مهمان می کند در حکم کفاره ی گناهان اوست. پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

هیچ مهمانی نیست که بر قومی وارد شود، مگر آنکه روزی اش در دامن اوست. پس، چون فرود آید، با روزی اش فرود می آید و چون برود، با گناهان آنها (میزبان) می رود (27).

آخرین فرستاده ی الهی فرمودند: «هرگاه خدا بخواهد خیری به بنده ای برساند، به او هدیه ای می دهد.» سؤال شد:

«ای رسول خدا! آن هدیه چیست؟» فرمودند:

آن هدیه، مهمان است که با روزی اش می آید و چون می رود، اهل منزل، آمرزیده شده اند (28).

رهایبی از آتش دوزخ

گناهان، آدمی را به سوی دوزخ سوق می دهند. برای رهایی از هلاکت باید دست به کاری زد که این بار گران، سبک تر شود. استغفار و بخشش، از کارهایی است که آتش دوزخ را خاموش می کند. امام صادق (علیه السلام) نقل می کنند:

مردی نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و گفت: پدر و مادرم به فدایت، ای پیامبر خدا! من خوب وضو می سازم، نماز می خوانم، زکاتم را در وقتش می دهم و از مهمان، با کمال میل و رضایت پذیرایی می کنم و همه ی اینها را به خاطر خدا و ثواب الهی انجام می دهم. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: **بِحَبِّ بَخٍّ بَخٍّ مَا لِحَبَّتِمَ عَلَیْكَ سَبِيلٌ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَرَأَكَ مِنَ الشَّحِّ إِنَّ كُنْتَ كَذَلِكِ!** جهنم هیچ راهی بر تو ندارد. خداوند تو را از بخل پاک کرده است، اگر به راستی چنین باشی (29).

در روایتی دیگر رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) نگاه به صورت مهمان را عامل دوری از آتش دانسته و می فرمایند:

مَا مِنْ عَبْدٍ بِأَتَيْهِ صَیْفٌ فَتَطَّرَ فِی وَجْهِهِ إِلَّا حَرَّمَتَ عَلَیهِ النَّارَ؛ هر بنده ای که مهمانی بدو رسد و او در چهره ی مهمان نگاه کند چشمش بر آتش حرام می شود (30).

چهره ی درخشان در آخرت

کسی که اهل مهمان داری و اکرام مهمان باشد در آخرت چهره ای درخشان و نورانی خواهد داشت به گونه ای که همگان به او خیره خواهند شد. مولا علی (علیه السلام) می فرمایند:

هر مؤمنی که مهمانی را دوست داشته باشد در حالی از قبر بر می خیزد که چهره اش چون ماه شب چهارده است. آنگاه اهل محشر می نگرند و می گویند: او بی شک پیامبری مرسل است. در این هنگام فرشته ای می گوید: این فرد، مؤمنی است که مهمان را دوست داشته و او را اکرام کرده است و راهی ندارد مگر اینکه وارد بهشت شود (31).

بهشت

مهمان، زمینه ی آموزش گناهان میزبان را فراهم آورده و ثواب و پاداش فراوان ارزانی او می کند. بر این اساس میزبان با اکرام مهمان، به سوی بهشت رهنمون می شود. پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

هر کس نماز بخواند و مهمان نوازی کند، به بهشت می رود (32).

دوم) آثار دنیوی

دوری از بخل

بخل و خست از صفات رذیله ی اخلاقی است که پیامدهای شوم و دهشتناک بسیاری در پی دارد. بخیل نه تنها از بخشش مال خود کراهت دارد بلکه به شکلی سیری ناپذیر در پی اموال بیشتری است. برای مقابله با این صفت ناپسند باید دلبستگی انسان به مال و دارایی های دنیا کمتر شده و از صرف مال در راه خدا خشنود باشد. بنابراین، مهمان داری زمینه ی مطمئنی را برای مقابله با این رذیله فراهم می کند. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرمایند:

مَنْ أُدِيَ الزَّكَاةَ وَ قَرَى الصَّیْفَ وَ أَعْطَى فِی النَّائِبَةِ فَقَدْ وُقِيَ مِنَ الشَّحِّ؛ هر که زکات دهد، مهمان داری کند و در سختی ها دست دهنده داشته باشد از بخل در امان است (33).

سیادت و سروری

مهمان داری نوعی ارادت و احترام از سوی دیگران را در پی دارد، چرا که مهمان همیشه خود را شرمنده ی احسان میزبان دانسته و او را مورد احترام و تکریم قرار می دهد. امام علی (علیه السلام) فرمودند:

فِعْلُ الْمَعْرُوفِ وَ إِعَاةَةُ الْمَلْهُوفِ وَ إِقْرَاءُ الصَّیْفِ آةُ السَّیَادَةِ؛ نیکی کردن، یاری مظلوم و مهمان نوازی، وسیله ی سروری است (34).

گشایش روزی

یکی از آثار دنیوی مهمان داری، گشایش روزی است. رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: وقتی مهمان بر قومی وارد می شود، روزی او از آسمان نازل می گردد (35).

آن حضرت می فرمایند:

کسی که اطعام می کند، سریع تر از فرو رفتن کارد در کوهان شتر، به او روزی می رسد (36).

رزق ما با پای مهمان می رسد از خوان غیب *** میزبان ما است هر کس می شود مهمان ما (37)

شیخ بهایی ماجرای زیبایی را حکایت کرده است:

در زمان رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) شخصی بسیار مهمان دوست بود ولی زن خسیسی داشت. مرد از ترس اعتراض زن، از مهمانی دادن کراهت داشت. روزی برای حلّ این مشکل خدمت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) رفت. ماجرا را تعریف کرد و از آن حضرت راه چاره خواست. حضرت (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: به خانه برو و به همسرت بگو وقتی مهمان می آید از لای در مهمان ها را نگاه کن و هنگام بیرون رفتن آنها به پشت سر آنها خیره شو تا ببینی خداوند چه خیر و برکتی به میزبان عنایت می کند.

آن مرد به خانه رفت و به همسر خود گفت: امروز رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) با دو سه نفر دیگر مهمان ما هستند، بنابراین بخل را رها کن و به سفارش پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در حال داخل شدن و بیرون رفتن

مهمان ها آنها را نگاه کن. مرد با عجز و التماس، همسر خود را راضی و اسباب ضیافت را فراهم کرد. زمانی که مهمان ها داخل می شدند زن از لای در نگاه کرد و با تعجب دید در حالی که در دامن مهمانان گوشت و میوه های زیادی است وارد منزل شدند. زن با مشاهده ی این منظره بسیار خوشحال شد.

هنگام رفتن مهمانان دید که گزنده ها و مار و کژدم های بسیاری همراه آنان از خانه بیرون می روند. زن با تعجب فراوان نزد شوهرش آمد و آنچه دیده بود را تعریف کرد و تعبیر آن را جویا شد. مرد گفت: دلیل آن را از رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) خواهیم پرسید: مرد نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) آمد و گفته های همسرش را برای ایشان بازگو کرد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: آن نعمت ها، برکت هایی است که خداوند عالم به وسیله ی مهمانی و میزبانی ارزانی فرموده و آن گزنده ها، گناهان صاحب خانه است که بیرون می روند.

پس از این ماجرا، زن چنان شیفته ی مهمان داری شد که همواره شوهرش را به مهمانی دادن سفارش می کرد (38).
ج) آداب

مهمان داری و مهمان نوازی نشانه ی جوانمردی و یکی از برجسته ترین ارزش های انسانی و اخلاقی است. اسلام به عنوان آخرین و کامل ترین دین آسمانی، اهتمام ویژه ای به این خصلت انسانی دارد و پیشوایان دین به تعبیرهای گوناگون به این امر والا تشویق کرده اند. از نظر دین اسلام، مهمان نه تنها روزی خود را می آورد، بلکه باعث افزایش روزی میزبان می شود. مهمان نوازی می تواند نقش مؤثری در رهایی انسان از آلام دنیوی و رنج های اخروی داشته باشد. در مقابل، خودداری از پذیرفتن مهمان و خست، نشانه ی قساوت قلب و موجب کوچ کردن خیر و برکت از منزل انسان است.

از برجسته ترین خصلت های نیک مردان و آزادگان، کرم و سخاوت است. به هر میزان که انسان اهل گشاده دستی و سفره گستری باشد، از تعلّق های خویش کاسته و دیگران را اسیر محبت خویش می کند. با مهمان داری، دل ها به هم مهربان تر شده و نیز صمیمیت ها در جامعه افزایش می یابد. خویشان و دوستان، یکدیگر را می بینند و روحشان شاداب تر و بانشاط تر می شود. چه زیباست کلام مولا علی (علیه السلام) که فرمودند:

قَوْتُ الْأَجْسَادِ الطَّعَامُ وَ قَوْتُ الْأَرْوَاحِ الْإِطْعَامُ؛ غذای جسم، غذا خوردن است. ولی غذای روح، اطعام و غذا دادن (39).

در فرهنگ اسلامی، مهمان حبیب خدا و موجب خیر و برکت است. وی هدیه ای از جانب آسمان و عامل افزایش روزی و کاهش گناهان شمرده شده است. به راستی چنین فرهنگی کجا و اینکه مهمان یک دردسر است کجا؟ از امام صادق (علیه السلام) بشنویم که به یکی از یارانشان به نام حسین بن نعیم فرمودند: «آیا برادران دینی ات را دوست داری؟» گفت: «آری.» فرمودند: «آیا به تهیدستان سود می رسانی؟» گفت: «آری.» «سزاوار است دوستداران خدا را دوست بداری. به خدا سوگند، نفع تو به هیچ یک از آنان نمی رسد، مگر آنکه دوستشان بداری. راستی، آیا آنان را به خانه ی خودت دعوت می کنی؟» گفت: «آری. هرگز غذا نمی خورم مگر آنکه پیش من دو سه نفر یا کمتر و بیشتر از برادران هستند.»

حضرت فرمودند: «آگاه باش که فضیلت آنان بر تو، بیش از برتری تو بر آنان است!» (راوی که با شنیدن این سخن تعجب کرده بود، پرسید: «فدایت شوم! من به آنان اطمینان می دهم، مرکب خویش را در اختیارشان می گذارم، با این حال آنان برتر از من هستند؟» فرمودند:

آری! چون وقتی آنان به خانه ی تو وارد می شوند، همراه خود، آمرزش تو و خانواده ات را می آورند و چون می روند، گناهان تو و خانواده ات را با خویش می برند (40).

در ارتباط با مهمان داری و مهمان نوازی آداب مختلفی از سوی هشتمین پیشوای شیعیان (علیه السلام) مطرح شده است. آن بزرگوار در این رابطه نکات جالب و مهمی مطرح کرده اند:

اول) بیگاری نکشیدن

در سیره ی امام آمده است که ایشان هرگاه مهمانی برایشان می آمد، وی را وادار به کاری نمی کردند و از او کار نمی کشیدند. در روایت ها آمده است که روزی مهمانی بر امام رضا (علیه السلام) وارد شد. امام تا پاسی از شب، نزد او نشسته بودند و با وی سخن می گفتند که چراغ، کم نور شد. مرد، دستش را دراز کرد که آن را درست کند، اما امام رضا (علیه السلام) وی را از این کار، بازداشتند و خود، به درست کردن چراغ پرداختند. سپس به او فرمودند:

ما قومی هستیم که از مهمانانمان کار نمی کشیم (41).

دوم) بدرقه کردن

شایسته است هرگاه مهمان قصد رفتن کرد او را مشایعت و تا در خانه بدرقه کرد. امام رئوف (علیه السلام) به نقل از جدش رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند:

مِنْ حَقِّ الصَّيْفِ أَنْ تَمْشِيَ مَعَهُ فَيُخْرِجَكَ مِنْ حَرِيمِكَ إِلَى الْبَابِ؛ از حقوق مهمان آن است که او را تا در منزل همراهی کنی (42).

سوم) همراهی در غذا خوردن

هرگاه مهمانی بر انسان وارد شد، مناسب نیست میزبان او را در غذا خوردن تنها بگذارد یا پیش از او مشغول صرف غذا شود. بلکه شایسته است با وی غذا بخورد. احمد بن هارون نقل می کند که روزی مهمان امام رضا (علیه السلام) شدم. آن حضرت سفره انداختند و با من غذا خوردند (43).

چهارده) ساده و آسان گرفتن

یکی از شرایط مهمان داری این است که نه میزبان بر خود سخت گیرد و نه مهمان. هر دو باید بی تکلف بوده و مهمانی را به سادگی و آسانی برگزار کنند. حضرت رضا (علیه السلام) نقل فرمودند که مردی امیرمؤمنان (علیه السلام) را دعوت کرد. علی (علیه السلام) به او فرمودند: «پذیرفتم، به شرط آنکه سه قول به من بدهی.» مرد گفت: «چه قولی! ای امیرمؤمنان (علیه السلام)؟!» فرمودند: «از بیرون، چیزی برای ما تهیه نکنی، آنچه در خانه هست، از من دریغ نوری و خانواده را به زحمت نیندازی.» مرد گفت: «قبول است.» پس علی بن ابی طالب (علیه السلام) دعوتش را پذیرفتند (44).

پی نوشت ها:

1. محمدی، مهمان داری در اسلام، ص 17-18.
2. متقی هندی، کنز العمال، ج 15، ص 854.
3. برقی، المحاسن، ج 2، ص 388؛ کلینی، ج 4، ص 51؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 71، ص 149.
4. شعیری، جامع الاخبار، ص 84؛ نوری، مستدرک الوسائل، ج 11، ص 174.
5. ابن حبیون، دعائم الاسلام، ج 2، ص 106؛ نوری، مستدرک الوسائل، ج 16، ص 257.
6. عوفی، جوامع الحکایات، ج 5، ص 305.
7. نهج البلاغه، خطبه 142.
8. نوری، مستدرک الوسائل، ج 16، ص 241.
9. ابن عساکر، تاریخ دمشق، ج 47، ص 344؛ متقی هندی، کنز العمال، ج 15، ص 390.
10. متقی هندی، کنز العمال، ج 15، ص 915.
11. آمدی، غررالحکم، ج 1، ص 142.
12. حرانی، تحف العقول، ص 337.
13. مجلسی، بحارالانوار، ج 75، ص 461.
14. حویزی، نورالثقلین، ج 1، ص 90.
15. متقی هندی، کنز العمال، ج 9، ص 245؛ نوری، مستدرک الوسائل، ج 16، ص 242.
16. مجلسی، بحارالانوار، ج 75، ص 461.
17. شعیری، جامع الاخبار، ص 136؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 72، ص 461.
18. شعیری، جامع الاخبار، ص 136؛ نوری، مستدرک الوسائل، ج 16، ص 257.
19. همان، ج 74، ص 192.
20. کلینی، الکافی، ج 2، ص 176-177.
21. حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج 23، ص 53.
22. کلینی، الکافی، ج 3، ص 290.
23. همان، ج 2، ص 291.
24. کلینی، الکافی، ج 5، ص 367؛ برقی، المحاسن، ج 2، ص 191؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 22، ص 190.
25. عیاشی، تفسیر عیاشی، ج 1، ص 371؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 10، ص 278.
26. طوسی، مصباح المتهجد، ص 626؛ کلینی، الکافی، ج 4، ص 68؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 93، ص 317.
27. ابن حبیون، دعائم الاسلام، ج 2، ص 106.
28. متقی هندی، کنز العمال، ج 9، ص 267.
29. حمیری، قرب الاسناد، ص 75؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 72، ص 459.
30. نوری، مستدرک الوسائل، ج 16، ص 258.
31. همان، ص 257.
32. متقی هندی، کنز العمال، ج 15، ص 888.
33. نوری، مستدرک الوسائل، ج 7، ص 32.
34. آمدی، غررالحکم، ص 484؛ نوری، مستدرک الوسائل، ج 16، ص 242.
35. حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج 16، ص 459.
36. کلینی، الکافی، ج 4، ص 51.
37. صائب تبریزی، دیوان اشعار صائب تبریزی.
38. شیخ بهائی، آثار و اشعار، ج 2، ص 156.
39. مجلسی، بحارالانوار، ج 72، ص 456؛ نوری، مستدرک الوسائل، ج 16، ص 246.
40. کلینی، الکافی، ج 2، ص 201.
41. کلینی، الکافی، ج 6، ص 283؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 49، ص 102.

42. صدوق، عیون اخبار الرضا (علیه السلام)، ج 2، ص 69؛ مجلسی، بحارالانوار، ج 72، ص 451؛ حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج 12، ص 226.

43. طبرسی، مکارم الاخلاق، ص 167.

44. صدوق، الخصال، ص 189؛ صدوق، عیون اخبار الرضا (علیه السلام)، ج 2، ص 42.

منبع مقاله:

فعالی، محمدتقی؛ (1394)، سبک زندگی رضوی (1)، مشهد: انتشارات بنیاد بین المللی فرهنگی هنری امام رضا (ع)، چاپ اول.

نویسنده: محمدتقی فعالی